

УДК 027.022:001.895:316.422-044.332:004
DOI 10.32461/2409-9805.3.2023.290979

Цитування:

Пугач Л. Ю. Діяльність публічних бібліотек в умовах трансформацій, викликаних повномасштабною російською військовою агресією. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 3. С. 28–33.

Pugach L. (2023). Activities of Public Libraries in the Conditions of Transformations Caused by the Full-Scale Russian Military Aggression. *Library Science. Record Studies. Informology*, 3, 28–33 [in Ukrainian].

Пугач Любов Юрївна,
аспірантка Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв,
асистент кафедри
бібліотекознавства і бібліографії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
<https://orcid.org/0000-0001-6408-8441>
ljubov.pugach@gmail.com

ДІЯЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙ, ВИКЛИКАНИХ ПОВНОМАСШТАБНОЮ РОСІЙСЬКОЮ ВІЙСЬКОВОЮ АГРЕСІЄЮ

Мета статті дослідити та висвітлити діяльність публічних бібліотек, сучасних мультимедійних бібліотечних просторів в умовах цифровізації й адаптації суспільства до вимог сьогодення. **Методологія дослідження** базується на застосуванні загальнонаукових методів аналізу, синтезу, системного та соціокомунікативного підходу. **Наукова новизна** полягає в дослідженні діяльності публічних бібліотек щодо розширення їх функціоналу в наданні послуг в умовах трансформації та адаптації і реакції на нові виклики перед суспільством та державою загалом. Розкрито процес соціально-комунікаційної взаємодії бібліотек, сучасних мультимедійних просторів і користувачів в умовах сьогодення. **Висновки**. В умовах воєнного стану бібліотеки є органічно вплетені в інформаційне суспільство та його діяльність як соціальні інститути. Відповідно до процесу трансформацій, призначення, функцій і завдань, що формують новий суспільний імідж, бібліотеки стали провайдерами інформаційних та культурно-освітніх послуг з якісним контентом для всебічного розвитку суспільства на державному та світовому рівнях. Система бібліотечних установ України формує інтелігентне, інтелектуальне, творче, культурне суспільство, впроваджуючи у свою діяльність новітні послуги, використовуючи нові інформаційні ресурси, поширюючи об'єктивну інформацію, протидіючи маніпуляціям та інформаційній війні. Бібліотеки – це потужні соціокультурні, науково-інформаційні центри, що стали фундаментом для інформаційної бази суспільства, важливим суспільним інструментом подальшого розвитку інформатизації і забезпеченням доступу всім категоріям користувачів до інформаційних ресурсів, технологій, освіти, культури для зростання та самовдосконалення. З погляду сучасних тенденцій, в умовах воєнного стану, переконаємося в потужних можливостях та ресурсах бібліотек для задоволення освітніх, інформаційних, комунікаційних, культурних та дозвілєвих потреб користувачів.

Ключові слова: публічні бібліотеки, сучасні мультимедійні бібліотечні простори, інноваційні форми обслуговування користувачів, інноваційно-освітнє середовище, медіаграмотність, російсько-українська війна.

Pugach Liubov,
Postgraduate Student, National Academy of Culture and Arts Management
Assistant at the Department of Library Science and Bibliography
Ivan Franko National University of Lviv

ACTIVITIES OF PUBLIC LIBRARIES IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATIONS CAUSED BY THE FULL-SCALE RUSSIAN MILITARY AGGRESSION

The purpose of the article is to investigate and highlight the activities of public libraries, modern multimedia library spaces in the conditions of digitisation and adaptation of society to today's requirements. **The research methodology** is based on the application of general scientific methods of analysis, synthesis, system and socio-communicative approach. **Scientific novelty** lies in the study of the activities of public

libraries and expanding their functionality in providing services in conditions of transformation and adaptation, responding to new challenges facing society and the state as a whole. The process of social and communicative interaction between libraries, modern multimedia spaces, and users in the present-day conditions is revealed. **Conclusions.** In the conditions of martial law, libraries are organically woven into the information society and its activities as social institutions. In accordance with the process of transformations, purpose, functions, and tasks that form a new public image, libraries have become providers of information and cultural and educational services with quality content for comprehensive development of society at the state and world levels. The system of library institutions of Ukraine forms an intelligent, intellectual, creative, cultural society, introducing the latest services into its activities, using new information resources, disseminating objective information, counteracting manipulation and information warfare. Libraries are powerful socio-cultural, scientific and information centres that have become the foundation of society's information base, an important social tool for the further development of informatisation and ensuring access to all categories of users to information resources, technologies, education, and culture for growth and self-improvement. From the point of view of modern trends, in the conditions of martial law, we are convinced of the powerful capabilities and resources of libraries to meet the educational, informational, communication, cultural and leisure needs of users.

Keywords: public libraries, modern multimedia library spaces, innovative forms of user service, innovative educational environment, media literacy, Russian-Ukrainian war.

Актуальність теми дослідження. Ситуативна складова трансформації публічних бібліотек воєнного часу зумовила появу відповідної реакції інформаційного суспільства та бібліотечної спільноти на нові тенденції і перспективи у своїй діяльності, зберігаючи традиційні й інноваційні послуги. Слід зауважити, що на сьогодні значні, подекуди кардинальні зміни відбулися в усіх сферах життя українців, безпосередньо торкнулися й культурної. Сучасна публічна бібліотека як соціокультурна установа, функції та завдання якої скеровані на новий вектор діяльності, що викликано повномасштабним вторгненням Росії в Україну, має дещо розширені ділянки роботи. Нині викристалізувалося питання, наскільки громадяни України емоційно стійкі до реалій, відтак спроможні до вирішення життєво важливих потреб. Бібліотеки сьогодення продовжують функціонувати (де це можливо, попри нові, складні умови), надалі реагуючи на виклики громадян.

Актуальність статті полягає в дослідженні діяльності публічних бібліотек, розширенні її функціоналу в наданні послуг в умовах трансформації та адаптації і реакції на нові виклики перед суспільством та державою загалом.

Аналіз досліджень і публікацій. Чимало українських науковців акцентують на діяльності бібліотечних інституцій як таких, що трансформуються відповідно до історичних, соціокультурних змін в умовах цифровізації інформаційного суспільства. Зокрема, цьому питанню присвячені наукові праці відомих українських науковців В. Добровольської [5], Н. Кунанець [11], В. Загуменної [9; 10], В. Жукової [7], Н. Коржик [8], О. Кузьменко [9; 10], Ю. Сисової [16], Л. Чередник [6] та ін. Грунтовні наукові розвідки, які здійснили українські науковиці В. Добровольська й Л. Чередник,

чітко окреслюють інноваційні форми діяльності бібліотеки, що спрямовані на задоволення інформаційних запитів користувачів. Зокрема, вчені дослідили понятійний апарат таких новітніх форм роботи, як-от: «буккросинг», «буктрейлер», «бібліофреш», «квест», «бібліотечний флешмоб», «інформаційний брифінг», «коворкінг», «коучинг» та ін. Зосередили увагу й на перспективах впровадження новітніх інформаційних технологій у роботу бібліотеки, аргументуючи доцільністю віртуальної бібліотеки та формуванням бібліотечної блогосфери, що стають актуальними для користувачів ресурсу [6].

Висвітленню питання ролі бібліотеки в забезпеченні інформаційної безпеки присвячена праця української науковиці Н. Кунанець, зокрема досліджено проблеми інформаційної безпеки, розробки методів виявлення фейкових новин та впровадження відповідних заходів для їх вирішення. Н. Кунанець зробила акцент на створенні проектів для навчання медіаграмотності населення. Адже «бібліотеки сьогодні – це не просто сховища книг, а інформаційні центри розвитку суспільства, хаби цифрової освіти тощо. А проекти, які реалізують за участі бібліотек, підтверджують їх важливість для життя сучасного суспільства» [11].

Мета публікації – дослідити й висвітлити діяльність публічних бібліотек, сучасних мультимедійних бібліотечних просторів в умовах цифровізації і адаптації суспільства до вимог сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Очевидно, що найдокорінніші зміни за всю історію цивілізації здійснив у ХХ столітті інформаційний фактор, який, безперечно, вплинув на життя цивілізації, об'єднавши світ у єдину систему, що функціонує в режимі реального часу. Відтоді інформація

перетворилася на глобальну цінність, яка посідає першість у компонентотворенні різноманітних життєвоважливих глобальних явищ та перетворень.

У результаті в інформаційному середовищі формуються нові вимоги, що визначають тенденції та перспективи розвитку бібліотечних закладів як відкритих соціальних інституцій, що зберігають, накопичують, створюють і транслюють документо-інформаційні потоки.

Гібридність бібліотеки та її трансформація відповідно до соціокультурних змін і постійне еволюціонування інформаційного середовища спричинили зміну самої структури бібліотечного простору, інтер'єру приміщення та її дизайну. Користувачі бібліотеки стали більш вимогливими й хотіли б бачити не лише нові надходження: книги, періодичні видання, якісне технічне забезпечення, сучасне обладнання, але й комфортний, відкритий інформаційний простір, у якому зручно перебувати чи проводити дозвілля. Відповідно бібліотека є дієздатною за межами власного простору, вибудовуючи на своїх майданчиках та за їх межами багатоаспектний комунікативний простір, у якому користувач стає активним комунікантом культурного діалогу [3].

Публічні бібліотеки перебувають у постійній динаміці, шукають та впроваджують нові послуги й форми обслуговування широких верств населення, це: презентаційні матеріали, 3D-екскурсії, віртуальні виставки, відеолекції, онлайн-семінари, онлайн-діалоги, дистанційні форми навчання, відеоуроки, відкритий доступ до цифрових колекцій та ін., що відкривають перед сучасною людиною дуже багато переваг і можливостей, формуючи так духовний та інтелектуальний потенціал. Бібліотека є в позиції активного учасника фільтрації, оцінки, інтерпретації, а також встановлення зв'язків між інформаційними масивами задля забезпечення доступу користувачам, зокрема й віддаленим, до широкого спектру джерельної бази інформації [4, 19].

Як зазначає український дослідник С. Гарагуля, бібліотека надає доступ до інформаційних ресурсів, які належать іншим суб'єктам інформаційного простору, зокрема представлених у мережі «Інтернет». А іакож сама стає творцем електронних інформаційних ресурсів, зокрема вебсайтів, баз даних, вебпорталів, колекцій оцифрованих документів, які перебувають за її фізичними межами [4].

Структурними компонентами, що утворюють медійне середовище, стають відділи розвитку інновацій, інтернет-центри з віддаленим доступом, електронні читальні зали, бази даних та репозитарії в цифровому середовищі [7].

Спираючись на сучасні наукові праці українських науковиць В. Добровольської та Л. Чередник, зауважимо, що «визначальним для бібліотек є інтеграція із життям місцевих громад, співпраця з ними на умовах партнерства» [6, 7], що знаходить віддзеркалення в активностях громади. Відтак органічним є сучасне бачення взаємозалежності суспільства, зокрема спільноти й бібліотеки, як життєздатного організму, що спрямований на комунікування та комунікує з місцевими громадами на позиції «лідерів в цих спільнотах, що сприятиме створенню позитивного образу бібліотеки в суспільстві» [9], доводять сучасні українські науковці В. Загуменна та О. Кузьменко.

Аналіз певних сегментів бібліотечного обслуговування демонструє використання абсолютно нових можливостей доступу до інформації незалежно від місцезнаходження, просторових і часових обмежень як документа, так і користувача. *Сильними* сторонами бібліотеки є не лише доступність документованої інформації, що зберігається у фондах чи на її сервері, а «вихід» за межі своєї фізичної площини у віртуальний простір, і надалі виконуючи одну із найважливіших функцій – задоволення освітніх, інформаційних, комунікаційних, культурних та дозвілєвих потреб користувачів. *Слабкими* сторонами бібліотеки в умовах воєнного стану є вкрай складна ситуація, що спричинена повним або частковим знищенням бібліотеки. На сайті публічної бібліотеки територіальної громади в блозі Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого розміщено інформацію результатів моніторингу бібліотекою стану публічних бібліотек регіонів: (сільських, селищних, міських, обласних). Відомо, що станом на 31 березня 2023 року, як зазначає головна бібліотекарка НМВ НБУ імені Ярослава Мудрого В. Здановська, повномасштабна війна негативно впливає на бібліотечну галузь, що спричинило значне скорочення мережі публічних бібліотек. Призупинено або «тимчасово призупинено» діяльність не менш ніж 2361 бібліотеки (без урахування даних із тимчасово окупованих, прифронтових територій та частини громад Донецької, Херсонської, Рівненської, Сумської, Черкаської областей). Надалі відбувається руйнування матеріально-технічної бази бібліотек і втрата бібліотечних фондів. Як відомо, «за попередніми підрахунками, загальні втрати бібліотечних фондів наразі становлять 187 052 примірники. Визначення розміру збитків, завданих публічним бібліотекам внаслідок російської збройної агресії, ще триває, але наразі можемо констатувати, що вони є не меншими, ніж 66,5 млн грн, зокрема 2,2 млн грн – бібліотечні фонди» [13].

Необхідно зауважити, що майже в усіх

публічних бібліотеках добре організовано волонтерські осередки підтримки ЗСУ, роботу із плетіння маскувальних сіток, збір та допомогу ВПО, надання фахової психологічної допомоги та моральної підтримки у складних життєвих ситуаціях переселеним особам. Зокрема, у Рівненській обласній універсальній науковій бібліотеці відбуваються щотижневі зустрічі із психологами. О. Ставінська надає допомогу в ресурсності вимушено переселених жінок, проводить арттерапевтичні заходи, метою яких є формування впевненості у своїх силах, сприйняття світу та характер взаємин із соціумом [14].

Відповіді на питання як працюють новостворені бібліотечні простори в бібліотеках, які бібліотечні послуги надають користувачам та в чому полягає новий напрям роботи інформаційних працівників, знаходимо в наукових та методичних працях вітчизняних дослідників. Зокрема, українська дослідниця Ю. Сисова наголошує на активностях бібліотеки в напрямі залучення бібліотечного фандрайзингу під час війни в Україні, що є одним з інноваційних інструментів у бібліотечній діяльності. Бібліотеки значно розширили свої функції від цифрових хабів, завданнями яких є «поширення офіційних повідомлень органів української влади, забезпечення окремого місця для виконання дистанційної роботи ВПО, надання можливості проходити онлайн-навчання для здобувачів вищої освіти тощо» [16, 33], до бібліотечного простору, який через складні обставини в державі, воєнні дії, слугує надійним укриттям під час повітряної тривоги., Тож бачимо, що публічні бібліотеки пристосовують свою діяльність до вимог сьогодення і є відкритими для користувачів. Для прикладу, у підвальному приміщенні Львівської обласної бібліотеки для дітей у 2019 року відкрили простір Steam-лабораторію Pidzemka. У цьому інноваційно-освітньому середовищі відбувалися різноманітні заходи, як-от: майстер-класи, на яких дітей навчали моделюванню, програмуванню, конструюванню, робототехніці. У зв'язку з повномасштабним вторгненням держави-агресора бібліотечний простір тепер слугує повноцінним укриттям, що надалі функціонує як комунікаційний майданчик для користувачів, де проводять різноманітні заходи під час повітряної тривоги. Наприклад, Львівська обласна бібліотека для дітей і надалі працює у звичному режимі й продовжує виконувати свої основні функції та суспільне призначення. Бібліотекарі Рівненської обласної бібліотеки проводять в укритті майстер-клас із виготовлення патріотичних браслетів [2]. Попри умови воєнного стану в Україні, бібліотека зосереджена на збереженні своїх основних функцій, волонтерській діяльності та обслуговуванні внутрішньо

переміщених осіб з дітьми [14].

Як бачимо, у Доктрині інформаційної безпеки України (Указ Президента України № 47/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 29.12.2016) визначено, що національними інтересами України в інформаційній сфері виступають як життєво важливі інтереси особи, так і суспільства й держави загалом. Насамперед це захист українського суспільства від агресивного впливу деструктивної пропаганди, передусім з боку держави-агресора, а також захист від агресивного впливу російської федерації, спрямованого на пропаганду війни, розпалювання національної і релігійної ворожнечі й ін. У правовому документі наголошено й на розвитку медіакультури суспільства та соціально відповідального медіасередовища, що вкрай важливо [1]. Власне, зростання інформаційної загрози з боку Росії і виникнення потреби суспільства в достовірності інформаційного поля, поширення медіаграмотності серед населення, розуміння та розпізнавання фейкової інформації та долучення до протидії інформаційно-психологічним операціям є в полі зору публічних бібліотек [8, 43].

Нині бібліотеки є активними репрезентантами інформаційного фронту в боротьбі з дезінформацією, ворожою пропагандою. Так, на сайтах публічних бібліотек розміщено відомості про комплексні групові та масові заходи. Зокрема, на сайті Хмельницької міської ЦБС розміщено онлайн-курси: «Медіаграмотність для громадян», створений IREX у партнерстві з Академією української преси та StopFake; «Новинна грамотність» від «Детектор Медіа»; «Цифрова безпека та комунікація в онлайні»; «Верифікація в інтернеті»; курс для журналістів «Як розуміти соціальні мережі» та ін.

Наприклад, у жовтні 2021 року вперше відбувся Фестиваль інфомедійної грамотності в Хмельницькому, у межах якого заплановано та реалізовано тпкі заходи, присвячені медіаграмотності населення, як-от: інтерактивні події, медіазустрічі, навчальні курси в Школі медіаграмотності для дорослих, де навчання відбувалося в Бібліохабі – мультимедійному сучасному бібліотечному просторі в Центральній публічній бібліотеці Хмельницької міської територіальної громади. Також відбувся цикл тренінгів «Інформаційна та кібербезпека» (16 травня – 17 червня 2022 р.) за сприяння та організації ВГО «Українська бібліотечна асоціація» в бібліотеках-партнерах Львова, Тернополя, Вінниці, Запоріжжя та ін. в межах проекту «Цифрові, інклюзивні, доступні: підтримка цифровізації державних послуг в Україні» (проект підтримки «Дія»), що впроваджує UNDP Ukraine / ПРООН в Україні за підтримки уряду Швеції [15].

Наукова новизна статті полягає в дослідженні діяльності публічних бібліотек щодо розширенні їх функціоналу в наданні послуг в умовах трансформації та адаптації, реакції на нові виклики перед суспільством та державою загалом. Розкрито процес соціально-комунікаційної взаємодії бібліотек, сучасних мультимедійних просторів і користувачів в умовах сьогодення.

Висновки. В умовах воєнного стану бібліотеки є органічно вплетені в інформаційне суспільство та його діяльність як соціальні інститути. Відповідно до процесу трансформацій, призначення та завдань, що формують новий суспільний імідж, бібліотеки стали провайдерами інформаційних та культурно-освітніх послуг з якісним контентом для всебічного розвитку суспільства на державному та світовому рівнях. Система бібліотечних установ України формує інтелігентне,

інтелектуальне, творче, культурне суспільство, впроваджуючи у свою діяльність новітні послуги, використовуючи нові інформаційні ресурси, поширюючи об'єктивну інформацію, протидіючи маніпуляціям та інформаційній війні. Бібліотеки – це потужні соціокультурні, науково-інформаційні центри, що стали фундаментом інформаційної бази суспільства, важливим суспільним інструментом для подальшого розвитку інформатизації і забезпеченням доступу всім категоріям користувачів до інформаційних ресурсів, технологій, освіти, культури для зростання та самовдосконалення. З погляду сучасних тенденцій, в умовах воєнного стану, переконаємося в потужних можливостях та ресурсах бібліотек для задоволення освітніх, інформаційних, комунікаційних, культурних та дозвілєвих потреб користувачів.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України №47/2017. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29.12.2016 «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-2137> (дата звернення 10.07.2023).
2. Бібліотека як безпечне місце : методичні поради бібліотекарям зі створення безпечного простору в бібліотеках / уклад. Л. Лугова ; бібліогр. О. Сачинська ; Goethe-Institut Ukraine, ВГО Українська бібліотечна асоц. Київ : УБА, 2022. 42 с.
3. Вилегжаніна Т. І. Трансформація функцій публічних бібліотек у реаліях сьогодення. *Бібліотечна планета*. 2018. № 1. С. 4–5.
4. Гарагуля С. Бібліотеки в інформаційному суспільстві: орієнтація на користувача. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 6. С. 17–23.
5. Добровольська В. Інформаційно-документаційне забезпечення розвитку соціокомунікаційного простору культури в Україні : монографія / М-во культури, молоді та спорту України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККіМ, 2020. 377 с.
6. Добровольська В. В., Чередник Л. А. Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 1. С. 5–11.
7. Жукова В. Трансформація бібліотеки в інфраструктурі глобального інформаційного суспільства. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 3. С. 3–6.
8. Коржик Н. А. Бібліотеки України як центри національного спротиву. *Вісник ХДАК*. 2022. Вип. 62. С. 41–49.
9. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Бібліотека як соціокультурний публічний простір: трансформаційні зміни. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 4. С. 24–31.
10. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 38–44.
11. Кунанець Н. Е., Пристай М. Р. Роль бібліотек у забезпеченні інформаційної безпеки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 4. С. 5–10.
12. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волощенко ; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
13. Сайт Публічної бібліотеки територіальної громади : блог Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого. URL: <https://oth.nlu.org.ua> (дата звернення: 18.07.2023).
14. Сайт Рівненської обласної бібліотеки для дітей. URL: <https://rdobd.com.ua/2010/08/30/doc-121/> (дата звернення: 10.07.2023).
15. Сайт Хмельницької міської ЦБС. URL: <https://www.cbs.km.ua> (дата звернення: 10.07.2023).
16. Сисова Ю. В. Бібліотечний фандрейзинг під час війни: актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 4. С. 30–34.

References

1. Decree of the President of Ukraine №47/2017. On the Decision of the National Security and Defence Council of Ukraine dated 29 December, 2016 “On the Information Security Doctrine of Ukraine”. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-2137> [in Ukrainian].
2. Luhova, L., Sachynska, O. (2022). The library as a safe place: methodical advice to librarians on creating a safe space in libraries. Kyiv [in Ukrainian].
3. Vylehzhaniina, T. I. (2018). Transformation of the functions of public libraries in today's realities. *Bibliotekna planeta*, 1, 4–5 [in Ukrainian].
4. Harahulia, S. (2014). Libraries in the information society: user orientation. *Biblioteknyi visnyk*, 6, 17–23 [in Ukrainian].
5. Dobrovolska, V. (2020). Information and documentation support for the development of the socio-communication space of culture in Ukraine. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].
6. Dobrovolska, V. V., Cherednyk, L. A. (2023). Innovative activities of libraries in the conditions of a digital society. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologhija*, 1, 5–11 [in Ukrainian].
7. Zhukova, V. (2014). Transformation of the library in the infrastructure of the global information society. *Biblioteknyi visnyk*, 3, 3–6 [in Ukrainian].
8. Korzyk, N. A. (2022). Libraries of Ukraine as centres of national resistance. *Visnyk KhDAK*, 62, 41–49 [in Ukrainian].
9. Kuzmenko, O. I., Zagumenna, V. V. (2020). The library as a socio-cultural public space: transformational changes. *Library science. Document science. Informology*, 4, 24–31 [in Ukrainian].
10. Kuzmenko, O. I., Zahumenna, V. V. (2021). In transformation and expansion of functions of libraries in the modern digital space. *Library science. Document science. Informology*, 3, 38–44 [in Ukrainian].
11. Kunanets, N. E. & Prystai, M. R. (2022). The role of libraries in ensuring information security. *Library science. Document science. Informology*, 4, 5–10 [in Ukrainian].
12. Ivanov, V. F., Volosheniuk, O. V., Rizun, V. V. (2012). Media education and media literacy. Kyiv: Tsentri vilnoii presy [in Ukrainian].
13. Website of the Public Library of the Territorial Community: Blog of the Yaroslav the Wise National Library of Ukraine. URL: <https://oth.nlu.org.ua> [in Ukrainian].
14. Website of the Rivne Regional Library for Children. URL: <http://rdoibd.com.ua/2010/08/30/doc-121/> [in Ukrainian].
15. Website of the Khmelnytskyi City Central Bank. URL: <https://www.cbs.km.ua> [in Ukrainian].
16. Sysova, Yu. V. (2022). Library fundraising during the war: current problems and ways to solve them. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informologhija*, 4, 30–34 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 12.07.2023
Отримано після доопрацювання 14.08.2023
Прийнято до друку 21.08.2023*